

**Білет №20. Пытанне №2 Развіццё культуры на беларускіх землях у
XIV–XVIII стст.**

Пытанне 1. Калі ў Беларусі адроджана вытворчасць знакамітых "случкіх паясоў"? Чаму гэта важна для сучаснай Беларусі?

Адказ: Аналіз крыніцы 3 паказвае, што з 2012 года ў Беларусі па даручэнні Кіраўніка дзяржавы адроджаны традыцыі вырабу случкіх паясоў. Чаму гэта важна для сучаснай Беларусі?

-Захаванне культурнай спадчыны - Слуцкія паясы з'яўляюцца сімвалам беларускай арыстакратычнай культуры XVIII стагоддзя. Іх адраджэнне дапамагае захаваць традыцыі нацыянальнага рамяства.

-Папулярызацыя беларускай ідэнтычнасці

-Турыстычная прывабнасць

- Развіццё рамеснага вытворчасцей

Пытанне 2. Што ў XVII ст. садзейнічала развіццю навуковых ведаў, а што абмяжоўвала іх развіццё? Пацвердзіце свой адказ цытатамі з прадстаўленых матэрыялаў

Адказ: У XVII ст. навука развівалася дзякуючы захопленасці асобных вучоных і падтрымцы з боку каралёў асобных вучоных, якія маглі, да прыкладу, аплаціць ім паездкі ў Еўропу для атрымання адукацыі. Распаўсюджванню навуковых ведаў садзейнічала кнігавыдавецкая і асветніцкая дзейнасць. Як прыклад можа служыць дзейнасць Іллі Капіевіча. Ён вучыўся, а потым выкладаў у Слуцкай гімназіі. У канцы XVII ст. пераехаў у Амстэрдам і пачаў выдаваць падручнікі на расейскай мове. Ён быў распрацаваны новы шрыфт, які стаў асновай усіх сучасных кірылічных шрыфтоў.

Абмяжоўвала развіццё навуковых ведаў дзейнасць царквы. Так менавіта царква аб'явіла Казіміра Лышчынскага, вядомага вучонага і філосафа таго часу, бязбожнікам і прыгаварыла да спалення. Зразумела, што ў такіх умовах не ўсе навукоўцы гатовы былі адкрыта казаць пра свае вынаходніцтвы і адкрыцці. Апроч гэтага ў краіне не хапала школ, якія даюць якасную адукацыю, а наяўныя школы знаходзіліся пад царкоўным уплывам.

Пытанне 3. Якія змены ў сістэме адукацыі, уведзеныя Адукацыйнай камісіяй, былі, на вашу думку, станоўчымі? А якія негатыўнымі? Сваё меркаванне растлумачыць

Адказ: сярод найбольш важных «плюсаў» змен варта адзначыць наступныя. 1. вызваленне школы ад рэлігійнага ўплыву, надання яе свецкага характару. Гэтая мера дазволіла больш шырока ўкараняць на той момант перадавыя ведаў ў навучанні, якія да гэтага супярэчылі рэлігійным канцэпцыям.

2. Сцвярдженне адзінай для ўсіх школ праграмы навучання, стварэнне новых падручнікаў і змены мэты навучання - замест зубрэння навучыць дзіця разважаць. Асноўным прынцыпам навучання стала яго даступнасць для прадстаўнікоў усіх сааслоўяў. Гэта дазваляла прывесці сістэму адукацыі да аднастайнасці, павысіць яе эфектыўнасць, зрабіць больш якасным працэс навучання.

3. Стварэнне школы трох ступеняў: пачатковыя, сярэднія і вышэйшая. Вышэйшай стала пераўтвораная з Віленскай акадэміі Галоўная школа ВКЛ (пазней Віленскі ўніверсітэт). А таксама адкрыццё прафесійных школ. Гэта таксама спрыяла таму, што на ўсёй тэрыторыі краіны дзейнічала адна адзіная сістэма навучання, а адукацыя стала больш даступнай.

«Мінусы»: 1) польская мова - мова навучання; 2) сааслоўнасць у адукацыі - бедныя не маглі дазволіць сабе навучацца ў сярэдніх і вышэйшых навучальных установах.

Пытанне 4. Якія культурныя дасягненні XIV–XVIII стст. з'яўляюцца прадметам гонару сучасных беларусаў? Чаму?

Адказ: Казімір Семяновіч на падставе матэматычных законаў і ведаў, атрыманых вопытным шляхам, стварыў кнігу "Вялікае мастацтва артылерыі". У ёй упершыню ў свеце быў прадстаўлены праект шматступеннай ракеты.

Ілля Капіевіч распрацаваў новы шрыфт, які стаў асновай усіх сучасных кірылічных шрыфтоў. Па запрашэнні Пятра I асветнік пераехаў у Маскву, дзе пераклаў і выдаў больш за 20 падручнікаў па граматыцы і іншым прадметам.

Казімір Лышчынскі ў сваім трактаце «Аб неіснаванні Бога» разглядаў рэлігію як інструмент, які дазваляе трымаць чалавека ў страху, а Бога лічыў выдумкай. Філософ сцвярджаў, што ў аснове ўсяго ляжыць не Боская воля, а законы прыроды. У сваім маёнтку ён заснаваў уласную школу, вучыў дзяцей шляхты і сялян пісьму, рахунку, замежным мовам і асновам навук.

Слуцкія паясы - адна з нацыянальных рэліквій беларусаў, узор дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, які стаў не толькі гістарычным культурным сімвалам, але і сучасным брэндам Беларусі.